

**Rovaniemen ammattikorkeakoulun
tasa-arvosuunnitelma
2012**

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Tasa-arvosuunnittelun lähtökohdat	3
3. Tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon toteuttamiseksi	4
4. Tasa-arvosuunnitelman toteutumisen arviointi	6
5. Lopuksi	6

1. Johdanto

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (tasa-arvolaki, 609/1986) tuli voimaan Suomessa vuoden 1987 alussa. Lain tarkoitus on naisten ja miesten välisen tasa-arvon kehittäminen, sukupuoleen perustuvan syrjinnän estäminen ja naisten aseman parantaminen erityisesti työelämässä. Se edellyttää, että miehille ja naisille järjestetään samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen.

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on Suomessa keskeinen yhteiskuntapolitiittinen tavoite. Kaikilla tulee olla samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet niin työ- kuin yksityiselämässä ja muutoinkin yhteiskunnassa. Sukupuolten välinen tasa-arvo ei merkitse samanlaisuuden vaatimusta, mutta naisten ja miesten erilaisuus ei saa johtaa eriarvoiseen asemaan tai kohteluun yhteiskunnassa.

Tarvitaan aktiivista toimenpiteitä molempien sukupuolten koulutus- ja uravaltintojen monipuolistamiseksi. Kaikki hyötyvät kapeiden roolimallien purkamisesta. Jokaisella ihmisellä tulee olla yhtäläisiä mahdollisuuksia tehdä valintoja, opiskella, kehittyä työssään sekä tulla kohdelluksi ja palkituksi siinä ilman asenteellisia tai rakenteellisia rajoituksia, jotka johtuvat sukupuolesta, iästä, kansallisuudesta tai muusta henkilöön liittyvästä seikasta. Naisten ja miesten välinen tasa-arvo sisältää kaikki tasa-arvon ulottuvuudet.

Koulutuksen keskeinen tavoite on miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen kaikilla yhteiskunnan aloilla. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä kasvaa vastuuseen omista valinnoistaan ja teoistaan. Vuonna 2005 uudistettu tasa-arvolaki velvoittaa oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Tasa-arvolaki velvoittaa oppilaitokset tekemään sekä työpaikan tasa-arvosuunnitelman (6a §) että oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvosuunnitelman (6b §). Oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman perustana on, että oppilaitos selvittää tasa-arvotilanteensa ja siihen liittyvät kehittämistarpeensa. Suunnitelma kokoaa tarkoituksenmukaiset tavat, jotka edistävät tasa-arvoa oppilaitoksessa. Oppilaitoksen ja opetuksen kehittäminen tasa-arvoisemmaksi parantaa opiskeluyhteisön hyvinvointia.

2. Tasa-arvosuunnittelun lähtökohdat

Tasa-arvosuunnittelun lähtökohdat ovat Suomen perustuslaissa (731/11.6.1999, § 6), jossa todetaan mm., että ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Tasa-arvo on perusoikeus. Tasa-arvolain mukaan ammattikorkeakoulun tulee sekä työnantajana että oppilaitoksena edistää naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumista sekä estää sukupuoleen perustuva välitön ja välillinen syrjintä. Tasa-arvosuunnittelun tavoitteena on tasa-arvoa edistävä ajattelutapa läpikäyvä ja -näkyvä periaatteena kaikessa ammattikorkeakoulunhallinnossa ja päätöksenteossa. Strategisessa suunnittelussa ja kaikilla päätöksenteon tasoilla tulee ottaa huomioon yhdenvertaisuuden vaatimus ja päätöksen vaikutukset tasa-arvon toteutumiseen ja kehittämiseen. Tasa-arvoisen työyhteisön luominen edellyttää tasa-arvoajattelua ja yhdenvertaisuuden omaksumista työyhteisön toiminnan lähtökohdaksi ja perustaksi. Tasa-arvotyön tehtävänä on kehittää Rovaniemen ammattikorkeakoulun (RAMK) toimintakulttuuria sekä suunnata tasa-arvotietoa aktiivisesti henkilökunnalle ja opiskelijoille.

RAMKin toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laadinta käynnistyi Lapin Letka -hankkeen myötä vuonna 2009. Lapin Letka on sukupuolten tasa-arvoa koulutuksessa ja työelämässä edistävä hanke. Ammattikorkeakoulussa perustettiin työryhmä, joka lähti työstämään tasa-arvoon ja sukupuolitietoisuuteen liittyviä asioita. Tasa-arvotyöryhmän muodostavat lehtori Sirkka Havela (Ounasvaaran kampus), lehtori Jyrki Huhtaniska (Rantavitikan kampus) ja lehtori Petri Pälli (MTI) sekä vuoden 2011 alusta työryhmään kutsuttu hoitotyön opiskelija, Camos ry:n puheenjohtaja Marjo Laukkanen. Tasa-arvotyöryhmän tehtävänä oli laatia tasa-arvoselvitys ja määritellä tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksessa sekä huolehtia suunnitelman toteuttamisesta ja päivittämisestä.

Lapin Letka -hanke on ollut mukana toteuttamassa tasa-arvoselvitystä ja laatimassa toiminnallista tasa-arvosuunnitelmaa yhdessä tasa-arvotyöryhmän kanssa. Keväällä 2010 suoritettiin tasa-arvokysely sekä henkilöstölle että opiskelijoille. Kyselyllä selvitettiin RAMKin yleinen tasa-arvotilanne sekä asiat, jotka vaativat toimenpiteitä tasa-arvon näkökulmasta. Kyselyä hyödynnettiin laadittaessa RAMKin tasa-arvosuunnitelmaa.

Tulokset analysoitiin ja käsiteltiin RAMKin tasa-arvotyöryhmässä. Tämän jälkeen määriteltiin tasa-arvoa koskevat tavoitteet ja toimenpiteet. Alustava suunnitelma esiteltiin RAMKin toimialatiimissä.

Tasa-arvokyselyn tulokset esiteltiin RAMKin henkilöstökokouksessa 28.1.2011.

Rovaniemen ammattikorkeakoulun tasa-arvosuunnitelma valmistui tammi-kuussa 2012. Suunnitelma on lain tarkoittama oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelma (tasa-arvolaki, 6b §) sekä ammattikorkeakoulun toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma.

3. Tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon toteuttamiseksi

Tasa-arvo ja sen edistäminen on kaikkien etu. Tasa-arvoiseksi, avoimeksi, kannustavaksi ja oikeudenmukaiseksi koetusta työyhteisöstä hyötyvät kaikki työyhteisön jäsenet, opiskelijat ja henkilökunta. Tasa-arvoisessa oppilaitoksessa yksilöiden voimavarat pääsevät parhaimpaan mahdolliseen käyttöön.

Ammattikorkeakoulun keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet kohti entistä tasa-arvoisempaa korkeakoulua:

Tavoite 1: Miesten ja naisten tasa-arvon edistäminen

Toimenpiteet

- Päätöksentekoeleimiin, toimikuntiin ja työryhmiin valitaan vähintään 40 % kumpaakin sukupuolta tasa-arvolain edellyttämällä tavalla.

Tavoite 2: Henkilöstön tasa-arvoinen ja yhtäläinen kohtelu

Toimenpiteet

- Kaikessa viranomaistoiminnassa ja päätöksenteossa arvioidaan ja otetaan huomioon toiminnan vaikutukset tasa-arvoon ja tasapuoliseen kohteluun.

Tavoite 3: Opiskelijoiden tasa-arvoinen ja yhtäläinen kohtelu

Toimenpiteet

- Opiskelijoille turvataan yhtäläiset mahdollisuudet edetä opinnoissaan sukupuolesta riippumatta.
- Opiskelijavalinnoissa ketään ei syrjitä sukupuolen mukaan.
- Opiskelijoita kohdellaan opetus- ja ohjaustilanteissa, tehtävien annossa sekä arvioinnissa tasapuolisesti sukupuolesta ja oppiaineesta riippumatta.

Tavoite 4: Opiskelijoiden tasa-arvotietoisuuden edistäminen siten, että opiskelijat kehittävät tasa-arvoa korkeakoulussa ja myöhemmin työelämässä

Toimenpiteet

- Tasa-arvokysymykset sisällytetään koulutukseen läpäisyperiaatteena.
- Kaikille aloittaville opiskelijoille pidetään vähintään kahden tunnin luento tasa-arvosta osana orientoivia opintoja.
- Opiskelijoiden opinto-oppaaseen, opiskelijoita käsitteleviin asiakirjoihin ja ohjeisiin liitetään tasa-arvoasioita käsittelevä osuus.
- Vapaasti valittavissa opinnoissa tarjotaan verkkokurssi tasa-arvoasioista

Tavoite 5: Sukupuolten jakautuminen tasaisemmin eri koulutusaloille

Toimenpiteet

- Markkinoinnissa ja markkinointimateriaalin tuottamisessa koulutustarjontaa tehdään tasapuolisesti molemmille sukupuolille houkuttavaksi.

Tavoite 6: Seksuaaliseen häirinnän ennaltaehkäisy ja varhaisen puutumisen mallien kehittäminen

Toimenpiteet

- Laaditaan selkeät toimenpideohjeet seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyyn.
- Perehdyttämisessä, tutoroinnissa ja opinnoissa käsitellään seksuaalista häirintää sekä sen ehkäisemistä

Tavoite 7: Tietoisuuden lisääminen tasa-arvoasioissa

Toimenpiteet

- Järjestään kerran vuodessa koulutustilaisuus henkilökunnalle ja opiskelijoille tasa-arvosta ja sukupuolietoisuudesta, suvaitsevaisuuden sekä tasa-arvoisten toimintatapojen edistämisestä.

4. Tasa-arvosuunnitelman toteutumisen arviointi

Tasa-arvosuunnitelman toteutumista arvioidaan seuraavin kriteerein:

- 1 Miten ulkoisessa, sisäisessä viestinnässä ja markkinoinnissa tasa-arvosuunnitelman tavoitteet ovat toteutuneet
- 2 Tasa-arvotilastot tehdään vuosittain ja niiden tulee olla helposti saatavilla.
- 3 Tasa-arvokysely tehdään henkilökunnalle ja opiskelijoille joka kolmas vuosi.
- 4 Tasa-arvosuunnitelma päivitetään kolmen vuoden välein.
- 5 Johdon vuosittaisessa katselmoinnissa yhtenä kohteena on tasa-arvosuunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi

5. Lopuksi

RAMK on muuttunut uusien hallintoelinten ja konserniyhteistyön seurauksena. Nämä muutokset vaativat tasa-arvosuunnittelua ja sukupuolietoisuutta koskevan yhteistyön ja tiedottamisen tarvetta. Tasa-arvotyössä on erityisesti kiinnitettävä huomiota johtamiskulttuuriin. Tasa-arvosuunnittelun tavoitteena on, että tasa-arvoa edistävä ajattelutapa on läpikäyvä periaatteena kaikessa hallinnossa ja päätöksenteossa. Strategisessa suunnittelussa ja kaikilla päätöksenteon tasoilla tulee ottaa huomioon tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vaatimukset sekä päätösten vaikutukset tasa-arvon toteutumiseen.